

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ІСТОРІЯ ДИЗАЙНУ ТА АРХІТЕКТУРИ

**Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
для студентів спеціальності
6.020210 «Дизайн»**

**VIVERE!
VINCERE!
CREARE!**

Київ 2008

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

ІСТОРІЯ ДИЗАЙНУ ТА АРХІТЕКТУРИ

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
для студентів спеціальності
6.020210 «Дизайн»

Київ 2008

УДК 72.012(091) (076.5)
ББК Н 105 р
І 907

Укладачі: *Л.Р. Гнатюк, О.П. Олійник,
Н.А. Колосова, В.Г. Чернявський*

Рецензент *В.А. Сіверс*

*Затверджено на засіданні методично-редакційної ради
Національного авіаційного університету (протокол № 14 від
03.07.2008 р.).*

І 907

Історія дизайну та архітектури: методичні рекомендації
до виконання курсової роботи / уклад.: Л.Р. Гнатюк, О.П. Олійник,
Н.А. Колосова, В.Г. Чернявський. – К. : НАУ, 2008. – 28 с.

Містять основні теоретичні відомості, рекомендації до виконання та
вимоги до оформлення курсової роботи з дисципліни «Історія дизайну та
архітектури».

Для студентів спеціальності 6.020210 «Дизайн».

ВСТУП

Курсова робота з дисципліни „Історія архітектури та дизайну” виконується у четвертому семестрі відповідно до Навчального плану.

Курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення та узагальнення знань та вмінь, набутих студентом у процесі засвоєння навчального матеріалу, та їх застосування до комплексного розв’язання конкретного фахового завдання в області історії дизайну та архітектури.

Конкретна мета КР полягає у вмінні студента аналізувати та синтезувати мистецтвознавчі процеси, які відбуваються у світовій та національній історії архітектури та дизайну. Робота повинна мати навчальний та дослідницький характер.

Виконання, оформлення та захист КР здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Курсова робота є навчальним завданням яке містить елементи наукового дослідження, що допомагає студентові систематизувати отримані теоретичні знання з вивченої дисципліни, перевірити якість цих знань, оволодіти первинними навичками проведення сучасних досліджень. Дана дослідницька робота виявляє здатність студента самостійно осмислити проблему, творчо, критично її дослідити; вміння збирати, аналізувати і систематизувати наукові (у т.ч. архівні) джерела; формулювати висновки, пропозиції та рекомендації з предмета дослідження.

Написання курсової роботи є важливим етапом у підготовці до виконання дипломного проекту майбутнього фахівця з дизайну. Виконання, оформлення та захист курсової роботи здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

У процесі виконання курсової роботи з навчальної дисципліни “Історія дизайну та архітектури” студент повинен показати знання теоретичних основ, самостійно проаналізувати процеси розвитку дизайну та архітектури, твори видатних дизайнерів, архітекторів та митців і на цій основі обґрунтувати свої висновки і пропозиції за темою дослідження.

Курсова робота повинна поширити і поглибити теоретичні знання і практичні навички, навчити самостійному аналізу та узагальненню зібраного матеріалу з обраної теми.

Курсова робота виконується самостійно, тому в ній повинна бути відображена сукупність результатів і положень, які характеризують студента, що виконував цю роботу, ступінь засвоєння ним матеріалу.

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

До написання курсової роботи висуваються такі основні вимоги: вивчення та критичний аналіз монографічних і періодичних видань з теми; вивчення та характеристика історії досліджуваної проблеми та її сучасного стану; чітка характеристика та аналіз джерельної бази; узагальнення результатів, обґрунтування їх, підбиття підсумків проведеного аналізу та формулювання висновків.

В курсовій роботі студент повинен показати:

- володіння категоріальним та понятійним апаратом;
- вміння аналізувати архітектурні твори, інтер'єри та предмети дизайну;
- визначати авторство та час створення архітектурних споруд та окремих предметів дизайну;
- самостійно визначати художній метод та стиль архітектурних споруд та предметів дизайну;
- фахово підходити до оцінки тенденцій розвитку сучасного дизайну та архітектури;
- визначати головні цінності, стильові та жанрові особливості архітектури та дизайну;
- охарактеризувати художній канон та етапи становлення і розвитку естетики та мистецтвознавства як наукових дисциплін;
- проводити порівняльний аналіз стилів;
- охарактеризувати напрями в дизайні та архітектурі різних періодів;
- вирізняти характерні риси, притаманні тому чи іншому стилю;
- відрізняти стилістику предметів та середовища різних регіонів та історичних періодів;

- проводити порівняльний аналіз творів дизайну та архітектури;
- аналізувати форми та проблеми розвитку архітектури та дизайну того чи іншого періоду;
- розрізняти стильові течії в архітектурі та дизайні;
- охарактеризувати процеси становлення та розвитку дизайну та архітектури;
- аналізувати сучасний стан архітектури та дизайну.

Студентові надається право вибирати тему курсової роботи з числа визначених провідним викладачем (або керівником курсової роботи) або запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її розробки. Тематика курсових робіт розробляється провідним викладачем та затверджується на засіданні кафедри, пізніше можливі уточнення з урахуванням змін, які виникли в процесі опрацювання джерельної бази. Тема, що включає аналіз композиції архітектурних форм, інтер'єрів та предметів дизайну від первісних часів до поч. ХХІ ст., повинна бути визначена завчасно: для студентів 2 курсу спеціальності 6.020210 “Дизайн” – не пізніше кінця першого місяця навчання у четвертому семестрі. Студенти обирають тему курсової роботи із запропонованого переліку і своє рішення викладають у письмовій заяві на ім'я завідувача кафедри (дод. 1). До заяви додається завдання на виконання курсової роботи (дод. 2). Студент має право, за погодженням з керівником роботи, запропонувати свою тему дослідження.

Тема курсової роботи має бути сформульована таким чином, щоб змістовно та конкретно відображати об'єкт і суть дослідження.

Курсова робота має свою специфіку, а тому її деталі та етапи роботи необхідно узгоджувати з керівником.

Особливості виконання курсової роботи з дисципліни „Історія дизайну та архітектури” в рамках обраної теми полягає в:

- аналітичному огляді та критичному аналізі монографічних і періодичних видань, глибокому вивченні та опрацюванні теми дослідження та сучасному вивченні стану обраної теми;
- аналізі впливу історико-політичних, соціально-культурних та інших факторів на формування об'єктів дизайну та архітектури, що включає характеристику історичної епохи, а також аналіз економічного та соціального підґрунтя;
- аналізі архітектури та містобудування;

- визначення особливостей містобудування;
- характеристики архітектурних комплексів;
- аналізі взаємозв'язків планувального вирішення та облаштування інтер'єрів та екстер'єрів;
- визначенні принципів формування окремих елементів дизайну, а саме: меблів та предметів оздоблення інтер'єрів, одягу, прикрас та ювелірних виробів, зброї, а також промислового дизайну та предметів побуту.

Етапи курсової роботи

- вибір теми курсової роботи;
- визначення актуальності теми;
- з'ясування об'єкта і предмета дослідження;
- визначення мети і завдань роботи;
- добір письмових джерел і формування бібліографічної бази даних з обраної теми. Робота в бібліотеках: Центральна наукова бібліотека ім. В. Вернадського (Московська пл.), Парламентська бібліотека (Європейська пл.), Науково-технічна бібліотека НАУ, Бібліотека Держбуду ім. В. Заболотного (Контрактова пл.,4), Бібліотека Київського національного університету імені Тараса Шевченка (вул. Володимирська, 60), Історична бібліотека ("Киево-Печерська Лавра), Бібліотека мистецтв (В. Житомирська, 4), бібліотека КНУБА (Повітрофлотський пр.,39), тощо;
- складання попереднього плану роботи, визначення пріоритетів, формування змісту курсової роботи;
- написання роботи, яка складається з реферативної частини, де аналізується вся основна література з досліджуваного питання, і творчої частини, де зіставляються і детально аналізуються всі принципово важливі погляди з проблеми, і обирається найбільш близька і прийнятна для студента тема або пропонується і обґрунтовується власна, а також узагальнюються та формулюються висновки;
- оформлення курсової роботи та її захист.

Кожен з етапів має бути узгодженим з керівником. Повинен бути складений план написання роботи, який затверджує керівник, і який послідовно відображає хронологічні межі кожного етапу (дод. 3). Кінцевим результатом курсової роботи повинна бути

друкована праця обсягом до 40 друкованих сторінок, презентація в Power Point, а також електронний варіант на диску CD-R.

Керівництво курсовою роботою здійснюється кваліфікованими викладачами. Організація і контроль за процесом підготовки та захистом курсових робіт, відповідно до Положення НАУ про виконання курсових робіт, покладаються на завідувачів кафедр.

Виконана курсова робота має бути обов'язково відповідно оцінена керівником. Апробацією курсової роботи вважається виступ із презентацією на практичному занятті перед товаришами. Крім того, якщо дослідження є науково вартісним і оцінене на “відмінно”, а підсумкова оцінка з предмету на практичних заняттях теж є відмінною, то з дозволу завідувача кафедри студент може отримати найвищу оцінку за іспит з даної дисципліни, не складаючи його.

Студентські роботи зберігаються в методичному фонді кафедри, де кожен зможе з ними ознайомитися. Курсова робота повинна бути захищена перед викладацькою комісією. Студент повинен продемонструвати певний рівень володіння історичними та науковими фактами, спроможність їх аналізувати, аргументувати свою точку зору, відповісти на питання, дотичні до теми дослідження.

Критерії оцінювання курсової роботи

На “відмінно” може бути оцінена робота, що повною мірою задовольняє такі вимоги:

- а) зміст роботи абсолютно відповідає заявленій темі і послідовно розкриває її;
- б) робота має загальноприйнятую стандартизовану структуру та виконана у повному обсязі;
- в) у роботі опрацьовано та проаналізовано всі наявні на сьогодні концептуальні дослідження з теми;
- г) робота виконана самостійно;
- д) головна частина цілковито вирішує коло поставлених завдань;
- ж) робота написана українською літературною мовою (у руслі наукового стилю мовлення), не містить орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок;
- з) робота розглянута керівником та оцінена на “відмінно”;

е) робота на кожному етапі подавалася завчасно на перевірку керівникові, а її остаточний варіант поданий на кафедрі не пізніше ніж за 5 днів до захисту;

и) всі зауваження та поради керівника враховано та опрацьовано.

На “добре” і “задовільно” робота оцінюється при недотриманні вимог, які відображені в пунктах а, в, г, д, ж. Пункти б, з, е, и повинні бути дотриманими обов'язково, інакше робота не приймається до розгляду.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні положення

Курсову роботу необхідно оформлювати відповідно до державного стандарту України. Таким стандартом є ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення».

З огляду на високі вимоги нормативних документів необхідно неухильно дотримуватися порядку подання окремих видів текстового матеріалу, таблиць та ілюстрацій.

Назва курсової повинна бути, по можливості, короткою та розкривати суть висвітленого питання, вказувати на мету дослідження, його завершеність. Іноді для більшої конкретизації до назви слід додати невеликий (4-6 слів) підзаголовок.

В курсовій роботі не рекомендовано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру.

При написанні курсової студент повинен обов'язково посилатися на авторів та джерела, з яких запозичив матеріали або окремі результати.

Використовуючи в курсовій роботі ідеї або розробки, що належать іншим авторам студент повинен відзначити цей факт у курсовій роботі.

У разі використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело робота знімається з розгляду незалежно від стадії її опрацювання.

У курсовій роботі необхідно стисло, логічно та аргументовано викладати зміст проведеної аналітичної роботи та результати в

узагальнених висновках, уникати загальних слів, бездоказових необгрунтованих тверджень, тавтології.

Курсову подають у роздрукованому та відповідно підшитому вигляді з усіма додатками.

Структура курсової роботи повинна містити:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;
- основну частину;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Титульний аркуш курсової роботи (дод. 4)

Титульний аркуш курсової роботи містить найменування вищого навчального закладу, де вона виконана; прізвище, ім'я, по батькові автора, групу, курс, факультет; тему курсової роботи; шифр і найменування спеціальності; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові керівника і (або) консультанта; місто і рік.

Після титульного листа перед основною частиною курсової роботи підшивається заява (дод. 1) із затвердженою темою курсової роботи завдання на курсову роботу (дод. 2) та план роботи (дод. 3) з відповідними підписами та відмітками керівника.

Зміст (дод. 5)

Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовок), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури та ін.

Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів (за необхідності)

Якщо в курсовій роботі вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позна-

чення і таке інше, то їх перелік може бути поданий в курсовій роботі у вигляді окремого списку, який розміщують перед вступом.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа - їх детальне розшифрування.

Якщо в курсовій роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

Вступ

Розкриває сутність, стан вивченості та проблематику поставленого завдання, його значущість, підстави та вихідні дані для розроблення і розкриття теми.

Далі подають загальну характеристику курсової в рекомендованій нижче послідовності.

Мета і завдання дослідження

Формулюють мету роботи та завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

Методи дослідження

Подають перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів. Для даної роботи переважно методом є порівняльний аналіз та вивчення наукових та друкованих мистецтвознавчих досліджень, іконографії та архівних матеріалів, а також структурний, факторний аналіз, проте можуть використовуватися також інші, як графоаналітична систематизація на базі натурального та графічного дослідження, стилістичний аналіз тощо.

Основна частина

Основна частина курсової складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напряму та обґрунтуванням застосо-

ваних методів досліджень. У кінці кожного розділу формують висновки зі стислим викладенням наведених у розділі результатів аналітичної роботи, що дає змогу виділити загальні висновки від другорядних подробиць.

Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній темою курсової роботи.

У розділах основної частини подають:

- огляд літератури за темою та вибір напрямів досліджень;
- виклад загальної методики та основних методів досліджень;
- аналіз та узагальнення результатів досліджень.

У першому розділі основної частини необхідно окреслити основні етапи розвитку наукової думки за проблемою. Проводиться огляд, вивчення та критичний аналіз монографічних та періодичних видань, що містять матеріали за даною тем. Зосереджується увага на вивченні та характеристиці історії дослідження даної теми, її сучасному стані. Окреслюється коло питань, які є недослідженими окремими авторами на даному етапі.

Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 10% обсягу основної частини курсової роботи.

У другому розділі основної частини детально досліджується суспільно-формаційне підґрунтя. Наводиться загальна характеристика відповідної історичної епохи, проводиться конструктивний аналіз впливу історичних, політичних, соціальних, економічних та інших факторів на формування об'єктів архітектури та дизайну даного періоду. На основі отриманих результатів аналізу визначаються та формуються взаємозв'язки, а також впливи історико-політичних, соціально-економічних факторів на формування об'єктів дизайну та архітектури. Які, як правило, обґрунтовують вибір теми курсової роботи, окреслюють хронологічні та географічні рамки дослідження, наводять методи вирішення поставлених завдань.

У третьому розділі основної частини з вичерпною повнотою викладають результати власної аналітичної праці автора. Подається вичерпна інформація щодо особливостей містобудування даної епохи, приводиться детальна характеристика архітектурних споруд та комплексів. Встановлюються закономірності взаємозв'язку планувального вирішення та облаштування інтер'єрів та екстер'єрів

будівель та споруд. Визначаються конструктивні, функціональні, художні та естетичні особливості типових для даного періоду архітектурних рішень. Приводяться основні принципи, за якими відбувається виокремлення показових характеристик, притаманних тому чи іншому об'єкту. У висновках до розділу наводиться узагальнений результат аналітичного дослідження.

У *четвертому розділі* основної частини формулюються головні принципи формування різноманітних елементів дизайну, що є показовими у рамках обраної теми. Сюди можуть відноситися меблі, предмети оздоблення інтер'єрів, предмети побуту та предмети промислового дизайну, об'єкти графічного дизайну, декоративні елементи, одяг, аксесуари, прикраси, ювелірні вироби, зброя тощо. Визначаються їх конструктивні, ергономічні, функціональні, композиційні, художні, естетичні, стилеві особливості. Зазначаються характерні прийоми побудови об'ємних та лінійних композицій, найбільш розповсюджені оздоблювальні матеріали, типові форми та мотиви художньої обробки тощо. У висновках до розділу необхідно подати оцінку повноти вирішення поставлених завдань узагальнення результатів аналітичної праці.

Висновки

Викладають найважливіші результати, які повинні містити формулювання одержання розв'язаного поставленого завдання. Далі у висновках розкривають методи вирішення поставленого завдання, їх практичний аналіз.

У висновках необхідно наголосити на якісних і кількісних показниках здобутих результатів.

Список використаних джерел

Список використаних джерел слід розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні курсової роботи), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Необхідну інформацію можна отримати з міждержавних і державних стандартів.

Додатки

Для повноти сприйняття курсової до додатків необхідно внести допоміжний матеріал:

- ілюстрації (не менше 5 на кожен розділ) – малюнки, фотографії;
- таблиці, схеми – за потребою;
- презентацію в Power Point;
- електронний варіант курсової роботи на CD-R.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги

Оформлення курсової роботи здійснюється відповідно до «Положення про курсове проектування НАУ» А.В. Полухіна. Курсову роботу друкують на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210X297 мм) через 1,5 міжрядкових інтервали. Висота шрифту 12 кгл. Можна також використати папір форматів у межах від 203X288 до 210X297 мм і подати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3.

Обсяг основного тексту курсової роботи має становити не менше 40 сторінок, не враховуючи додатки.

Текст курсової роботи друкують, залишаючи поля таких розмірів: ліве - 20 мм, праве - 15 мм, верхнє - 20 мм, нижнє - 20 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким.

Щільність тексту курсової роботи - всюди однакова.

Абзац – 1 см. Вирівнювання – по ширині аркуша.

Заголовки – прописні (велика літера), 12 кгл. напівжирний.

Підзаголовки – рядкові (маленька літера), 12 кгл. напівжирний.

Номер сторінки – по центру, знизу, 12 кгл.

Підписи до рисунків – 10 кгл. Остаточний варіант документу (виправлений) разом із додатками записувати на диск CD-R.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до набору. За-

головки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розбивку в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 1-2 інтервалам.

Кожну структурну частину курсової треба починати з нової сторінки.

До загального обсягу курсової роботи, визначеного даним Порядком, не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають суцільній нумерації.

Нумерація

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних - номер проставляють по центру сторінки, знизу, 12 кгл, без крапки в кінці.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини курсової, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад:

Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюс-

трацією. Якщо в окремому розділі курсової роботи подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж, табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовж, табл. 1.2».

Примітки до тексту і таблиць, в яких наводять довідкові та пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші кілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...

2. ...

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

Ілюстрації

Ілюструють курсову роботу, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту, запобігти невиправданним пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Назви ілюстрацій розмішують після їхніх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підписковий підпис). Підписи до рисунків – 10 кгл.

Підпис під ілюстрацією зазвичай має чотири основних елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис. »;

- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами;

- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;

- експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, що виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом. Треба

вказати, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Приклад:

Рис. 1.24. Візуальні комунікації в середовищі:

- 1 - реклама, суперграфіка;
- 2 - вулична інформація;
- 3 - дизайн трамвая (Сан-Франциско);
- 4 - вказівні знаки у вестибюлі лікувального центра;
- 5 - світлова реклама Лас-Вегаса;
- 6 - павільйон «Великий пончик» (Лос-Анджелес)- дизайн інтер'єра й відкритих просторів різного призначення.

Основними видами ілюстративного матеріалу в курсових роботах є: креслення, рисунок, схема, фотографія, діаграма, графік.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «... як це показано на рис. 3.1».

Ілюстрації виконують чорнилом, тушшю або пастою чорного кольору на білому непрозорому папері згідно вимог проектної графіки, фотографії – у вигляді якісних відбитків, всі ілюстрації супроводжуються підписами, окремо подається список ілюстрацій.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні курсової роботи необхідно посилатися на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в курсовій роботі, або на концепціях, ідеях і стилях, вивченню яких присвячена курсова робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити достовірність відомостей про цитування документа, забезпечують необхідну інформацію про нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг.

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій з джерела, на яке є посилання в курсовій роботі.

Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

Коли в тексті курсової роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад:

Цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передавання інформації [6, с. 29]».

Відповідний опис у переліку посилань:

6. *Дороніна М.С.* Культура спілкування ділових людей: Навч. посіб. - К.: КМ Асасіетіа, 1998.-192 с.

Посилання на ілюстрації курсової вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: «рис. 1.2».

На всі таблиці курсової роботи необхідно посилатися в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити *цитати*. Науковий етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекирочень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекирочення

авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора курсової роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

е) коли автор, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора, а весь текст - застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – П.І.Б. виконавця), (підкреслено мною. – П.І.Б. виконавця), (розбивка моя. – П.І.Б. виконавця).

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел - елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т.ін. (при цьому враховують відповідність бібліографічного опису вимогам чинного міждержавного стандарту). Завдяки цьому можна уникнути повторних перевірок, вставок пропущених відомостей.

Джерела можна розмішувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні курсових робіт), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог міждержавних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць.

Додатки

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті.

Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках курсової роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ___» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

При оформленні додатків окремою частиною (книгою) на титульному аркуші під назвою курсової друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи та підрозділи, які нумерують у межах кожного додатку. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації та таблиці розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д); формула (А. 1) – перша формула додатка А.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Агранович-Пономарева Е.С.* Интерьер и предметный дизайн жилых зданий / Е.С.Агранович-Пономарева, Н.И. Аладова. – Изд. 2-е. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. – 348с. (Высшее образование).
2. *Аронов В.Р.* Теоретические концепции зарубежного дизайна / В.Р.Аронов. – М.: ВНИИТЭ, 1992. – 122 с., ил.
3. *Аронов В.Р.* 100 дизайнеров Запада / В.Р.Аронов, А.Иконников, А.Джур. – М.: ВНИИТЭ, 1994 г. –216 с.
4. *Білодід Ю.М.* Основи дизайну: навч. посіб. / Ю.М.Білодід, О.П. Поліщук. – К.: Парапан, 2004. – 240 с.
5. *Блашлевич Р.* СГХМ-ВХУТЕМАС-ВХУТЕИН-АРФАК. – 1918-1930. – В кн.: Архитектурные школы Москвы. Исторические данные. 1749-1995. Сборник 1 / Р.Блашлевич, В. Иванов. – М.: Мол.СЛ. России, 1995.
6. *Большой энциклопедический словарь:* в 2-х т / гл. ред. А.М.Прохоров. – М.: Сов. энциклопедия, 1991. Т.1. – 1991 – 863с., ил.
7. *Воронов Н.В.* Производственное искусство – предшественник дизайна. – В сб.: Дизайн. Выпуск II / Н.В.Воронов. – М. НИИ Российской АХ, 1993. – с. 3-55.
8. *Воронов Н.В.* Производственное искусство – предшественник дизайна. Практика. – В сб.: Дизайн. Выпуск III / Н.В. Воронов. – М. НИИ Российской АХ, 1995. – с. 3 – 47.
9. *Воронов Н.В.* Очерки истории отечественного дизайна. Часть II. М.: издательство Московского Государственного художественно-промышленного университета имени С.Г.Строганова, 1998. – 145 с.
10. *Всеобщая история архитектуры* в 12 т. Т.10. «Архитектура XIX-начала XXвв.». – М.: издательство литературы по строительству, 1972.
11. *Гидион З.* Пространство, время, архитектура / сокращ. пер. с нем. М.В.Леонене, И.Л.Черня / З. Гидион. – 3-е издание. – М.: Стройиздат, 1984. – 455 с.
12. *Даниленко В.Я.* Дизайн: підручник / В.Я. Даниленко. – Харків: ХДАДМ, 2003. – 320 с.

13. *Иттен Иоханес*. Искусство формы/ Пер с нем. и предисл. Л.Монаховой / Иоханес Иттен. – М.: Изд. Д.Аронов, 2001. – 136 с.
14. *Любимова Е.* ВХУТЕМАС-ВХУТЕИИ (1920-1930). – в кн.: Московская школа дизайна / Е. Любимова, Н. Вихорева. – М.: ВНИИТЭ, 1991. – С. 20 – 26.
15. *Мастера* советской архитектуры об архитектуре. Избр. отрывки из писем, статей, выступлений и трактатов. В 2-х т. / под общ. Барх. М.Бархина [и др.]. Т.1. – М.: Искусство, 1975. – 544 с.
16. *Михайлов С.* История дизайна. Том 1: Учеб. Для вузов. – 2-е изд. Испр. И дополн. М.: Союз дизайнеров России, 2004.-280 с.
17. *Михайлов С.* История дизайна. Том 2: учеб. для вузов. – 2-е изд. испр. и доп. М.: Союз дизайнеров России, 2004.- 396 с.
18. *Мэри Холлингсворт*. Искусство в истории человека.: Искусство – перевод с итальянского / О.Б.Бобровой при участии И.В.Биленького.
19. *Нешумов Б.В.* Художественное проектирование: учеб. пособ. / Б.В.Нешумов, Е.Д.Щедрин, Г.Б. Минервин. – М.: Просвещение, 1979. – 175с.
20. *Рунге В.Ф.* Основы теории и методологии дизайна: учеб. пособ. 3-е изд., перераб. и доп. / В.Ф.Рунге, В.В. Сеньковский – М.: МЗ Пресс, Издательство «Социально-политическая мысль», 2005. – 368 с.
21. *Рыжов К.В.* Сто великих изобретений. / К.В. Рыжов. – М.: Вече, 2000. –528 с.
22. *Стивен Адамс*. Движение искусств и ремесел / Адамс Стивен. – М.: Радуга, 2000. – 128 с.
23. *Ткачёв В.Н.* Архитектурный дизайн (Функциональные и художественные основы проектирования): учеб.пособ. / В.Н. Ткачёв. – М.: Архитектура – 2006. – 352с.
24. *Харди У.* Путеводитель по стилю “Ар-нуво” / У. Харди. Перевод с английского Т. Бондарук, М.Ламути. – М.: Радуга, 1998г. – 128 с.
25. *Харенберг*. Хроника человечества / Бодо, Харенберг. – М.: Большая энциклопедия, 1996. – 1200 с.
26. *Хан-Магомедов С.О.* Архитектура Советского авангарда: в 2 кн.: Кн. 1 Проблемы формообразования. Мастера и течения / С.О. Хан-Магомедов. – М.: Стройиздат, 1996. – 709 с.

27. *Хан-Магомедов С.О.* ВХУТЕМАС. Книга 1 / С.О.Хан-Магомедов. – М.: Издательство Ладья, 1995. – 424 с.
28. *Хан-Магомедов С.О.* ВХУТЕМАС.Книга 2 / С.О. Хан-Магомедов. – М.: Издательство Ладья, 2000. – 488 с.
29. *Хан-Магомедов С.О.* Пионеры советского дизайна / С.О.Хан-Магомедов. – М.: Галарт, 1995. – 424 с.
30. *Харенберг, Бодо.* Хроника человечества / Харенберг, Бодо. – М.: Большая энциклопедия, 1996. – 1200 с.
31. *Холмянский Л.М.* Дизайн: учеб. пособ. / Л.М.Холмянский, А.С. Щипанов. – М.: Просвещение, 1985. – 240 с.
32. *Шимко В.Т.* Архитектурно-дизайнерское проектирование: учеб. пособ. / В.Т. Шимко. – М.: Архитектура, 2004. – 296 с.
33. *Шпара П.Е.* Техническая эстетика и основы художественного проектирования: підручник / П.Е. Шпара. – К.: Вища шк., 1989. – 296с.
34. *Шумега С.С.* Дизайн: навч. посіб. / С.С. Шумега. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.-300 с.
35. *Шухов В.Г.* (1853-1939). Искусство конструкции: пер. с нем. / под ред. Р.Грефе, М.Гаппоева / В.Г. Шухов. – М.: 1995. – 192 с.
36. *Энциклопедия для детей* под ред. М.Аксеновой. Т.14. «Техника». М.: Аванта+, 2000. – 688 с.
37. *Charlotte & Peter Fiell.* Industrialdesign A-Z. – Taschen, 2000. – 768S – ill.
38. *Lawrentjew A.* Russisches Design. Tradition und Experiment 1920-1990 / A.Lawrentjew, J. Nasarow. – Berlin: Ernst und Sohn, 1995. – 176S., ill.

ДОДАТОК 1
Зразок оформлення заяви

Затверджую:
Завідувач кафедри

_____

ПІБ

Студента(ки) _____ курсу
Групи _____ Факультету _____
Спеціальності _____

Заява

Прошу затвердити тему курсової роботи з навчальної дисципліни “Історія дизайну та архітектури” _____ і призначити керівником _____.
(науковий ступінь, посада, П.І.Б. викладача)

“ _____ ” _____ 200__ р.
_____ (П.І.Б.)
(підпис студента)

Погоджено:
Керівник
_____ (П.І.Б.)

“ _____ ” _____ 200__ р.
_____
(підпис керівника)

ДОДАТОК 2

**Зразок оформлення
завдання на курсову роботу**

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
Факультет архітектури та дизайну

ЗАВДАННЯ

на виконання курсової роботи

студента _____ курсу, _____ групи,
факультету архітектури та дизайну

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові студента)

Тема курсової роботи: _____

1. Термін виконання роботи: з “__” _____ 200__р. до “__” _____ 200__р.

2. План роботи

- Зміст
- Вступ.
- Розділ 1.
- Розділ 2.
- Розділ 3.
- Розділ 4.
- Висновки
- Додатки:
  - Презентація
  - Малюнки, схеми, таблиці

Завдання видав керівник _____
(наукове звання, посада)

_____ (підпис керівника) (П.І.Б.керівника)

“__” _____ 200__ р.

Завдання прийняв до виконання _____
(підпис студента) (П.І.Б.студента)

Курсова робота захищена з оцінкою _____
“__” _____ 200__ р.

ДОДАТОК 3

**Зразок складання плану написання курсової роботи
“Затверджую”**

Керівник:

(підпис керівника) (П.І.Б.керівника)

” ___ ” _____ 200 ___ р.

План

написання курсової роботи на тему

“ _____ ”

студентки групи ДЗ – _____, факультету архітектури та дизайну

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові)

№ п/п	Зміст роботи	Кінцевий термін контролю	Примітки керівника
1	Визначення теми курсової роботи	7.02-9.02	
2	Опрацювання першоджерел і реферування науково-критичної літератури з теми дослідження	9.02-28.02	
3	Формулювання мети, завдань і робочої гіпотези дослідження	28.02-6.03	
4	Складання попереднього плану роботи (розділи, підрозділи)	6.03-13.03	
5	Написання головної частини. Підбір ілюстрацій	13.03-3.04	
6	Написання вступу, висновків і рекомендацій	3.04-10.04	
7	Оформлення роботи. Подання для перевірки керівником	10.04-15.04	
8	Рецензування	15.04-25.04	
9	Опрацювання зауважень і недоліків	25.04-12.05	
10	Подання курсової роботи на кафедру	12.05	
11	Захист роботи	14.05	

З планом згоден _____ (підпис студента) _____ (дата)

ДОДАТОК 4
**Зразок оформлення
титульної сторінки**

**Міністерство освіти і науки України
Національний авіаційний університет
Інститут міського господарства**

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «ІСТОРІЯ ДИЗАЙНУ ТА АРХІТЕКТУРИ»

Тема: Аналіз композиції архітектурних форм,
інтер'єрів та предметів дизайну Месопотамії
(Вавилону та Асирії)

Виконав: студент групи ДЗ-_____

_____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник:

_____
(наукове звання, посада)

_____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Київ – 200_____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ДЖЕРЕЛ	
1.1. Вивчення та критичний аналіз монографічних та періодичних видань.....	4
1.2. Вивчення та характеристика історії дослідження даної теми та її сучасного стану.....	6
РОЗДІЛ 2. ВПЛИВ ІСТОРИКО-ПОЛІТИЧНИХ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТА ІНШИХ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄКТІВ ДИЗАЙНУ ТА АРХІТЕКТУРИ	
2.1. Характеристика історичної епохи.....	8
2.2. Економічне та соціальне підґрунтя.....	12
РОЗДІЛ 3. ДОСЛІДЖЕННЯ АРХІТЕКТУРИ ТА МІСТОБУДУВАННЯ	
3.1. Особливості містобудування.....	14
3.2. Характеристика архітектурних комплексів.....	18
3.3. Взаємозв'язок планувального вирішення та облаштування інтер'єрів та екстер'єрів.....	24
РОЗДІЛ 4. ПРИНЦИПИ ФОРМОУТВОРЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДИЗАЙНУ	
2.1. Меблі та предмети оздоблення інтер'єрів.....	30
2.2. Одяг, прикраси та ювелірні вироби, зброя.....	39
2.3. Промисловий дизайн та предмети побуту.....	48
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	55
ДОДАТКИ:	
ДОДАТОК А. Ілюстрації.....	56
ДОДАТОК Б. Таблиці.....	68
ДОДАТОК В. Презентація (роздрукований міні-формат).....	70
ДОДАТОК Г. Електронний варіант на CD-R (долучити)	

Навчальне видання

ІСТОРІЯ ДИЗАЙНУ ТА АРХІТЕКТУРИ

Методичні рекомендації
до виконання курсової роботи
для студентів спеціальності
6.020210 «Дизайн»

Укладачі: ГНАТЮК Лілія Романівна
ОЛІЙНИК Олена Павлівна
КОЛОСОВА Наталія Анатоліївна
ЧЕРНЯВСЬКИЙ Володимир Георгійович

В авторській редакції

Комп'ютерна верстка *Н.С. Ахроменко*

Підп. до друку 30.09.08. Формат 60x84/16. Папір офс.
Офс. друк. Ум. друк арк. 1,63. Обл.-вид. арк. 1,75.
Тираж 100 пр. Замовлення № 166-1. Вид. № 32/IV.

Видавництво НАУ
03680. Київ - 680, проспект Космонавта Комарова 1.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру ДК № 977 від 05.07.2002